

А. Скалабан

ФРАЗЕАЛАГІЗМЫ БІБЛЕЙСКОЙ ТЭМАТЫКІ, ГРЭЧАСКОЙ І РЫМСКАЙ МІФАЛОГІІ

Фразеалагізмы ўяўляюць сабой каштоўную частку лексічнай сістэмы беларускай мовы, якая характарызуецца ўзнаўляльнасцю і ўстойлівасцю. Разуменне сэнсу фразеалагізмаў патрабуе ад чытача разуменне моўнай карціны свету, а таксама кантэкстаў, на аснове якіх былі створаны фразеалагізмы. Біблія, міфы старажытнай Грэцыі і Рыма – універсальная аснова сусветнай культуры ў цэлым, і разам з тым невычарпальная крыніца ведаў. Іх уплыў на фарміраванне фразеалагічнага складніку мовы таксама надзвычай вялікі.

Намі былі даследаваны больш за 200 фразеалагічных адзінак, якія былі размеркаваны на наступныя групы:

1. Фразеалагізмы з грэчаскай і рымскай міфалогіі: *асядлаць Пегаса* – заняцца паэзіяй, *пачаць пісаць вершы*; *да грэчаскіх календаў* – на доўгі час; *звязаны вузамі Гіменея* – быць у шлюбе; *арыядніна ніць* – сродак выйсця са складанага становішча; *арэдавы вякі* – вельмі доўга жыць, *пражываць*; *ахілесава пята* – найбольш слабае, паражальнае месца; *геркулесавы слупы* – *вышэйшая ступень*, *мяжа чаго-небудзь*; *гордзіеў вузел* – забытая справа, цяжкасць.

2. Фразеалагізмы з біблейскіх гісторый і міфаў: *адправіцца да Абраама на ніва* – памерці; *валаамава асліца* – маўклівы пакорны чалавек; *Мафусаілаў век* – доўгі век; *Лазара пець* – бедаваць; *трыццаць срэбранікаў* – плата за здраду; *воўк у авечай скуру* – крывадушнік; *манна нябесная* – нешта доўгачаканае.

3. Малавядомыя і рэдкаўжывальныя фразеалагізмы: *біць у літаўры* – празмерна хваліцца; *газеты чытаць* – галадаць (звычайна пра каня); *курыць фіміям* – лісліва ўсхваляць.

Даследаваныя фразеалагізмы ў сваю чаргу можна ўмоўна падзяліць на дзве наступныя групы:

1. Выразы, што склаліся на аснове асобных біблейскіх эпізодаў і эпізодаў з міфаў;

2. Выразы, што склаліся з адпаведных словазлучэнняў і набылі метафарычнае значэнне.

Фраземы – яркі сродак вобразнасці і выразнасці ў мове, яны маюць не толькі намінацыйнае, але і ацэначнае, эстэтычнае, а таксама пазнавальна-выхаваўчае значэнне.

Уплыў Бібліі і міфаў старажытнай Грэцыі і Рыма ў фарміраванні фразеалагічнага фонду, бяспрэчна, вялікі. Нягледзячы на тое, што фразеалагізмы часта адносяць да безэквівалентных элементаў, біблеізмы і фразеалагізмы з міфаў аб'ядноўваюць лексічныя сістэмы многіх моў.